

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania I.D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie
o wypłatę emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 września 2025 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 24 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 2947/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[I.T.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 października 2020 r., IV U 444/20, Sąd Okręgowy w Tarnowie oddalił odwołanie I.D. od decyzji z dnia 8 maja 2020 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Tarnowie przyznającej jej emeryturę od dnia 1 lutego 2020 r., tj. od miesiąca, w którym zgłosiła wniosek o emeryturę oraz przyjmującej do ustalenia podstawy wymiaru tej emerytury kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 7 maja 2020 r. w kwocie 42.378,93 zł, a wysokość emerytury wyniosła 1.171,44 zł brutto, a także tak ustaloną emeryturę zawiesił z uwagi na zbieg świadczenia z emeryturą policyjną przyznaną przez Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, która jest świadczeniem korzystniejszym.

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2024 r., III AUa 2947/20 oddalił apelację odwołującą się (pkt I.) oraz zasądził od niej na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od daty uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku odwołująca się zarzuciła naruszenie: 1) art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin; 2. art. 32 Konstytucji RP; 3) art. 67 ust. 1 Konstytucji RP; 4) art. 32 Konstytucji RP.

Przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadniła występowaniem potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

Skarżąca podniosła, że sądy rozpatrujące jej sprawę wydają niekorzystne dla niej wyroki, podczas gdy inne sądy w Polsce, w oparciu o te same podstawy faktyczne i prawne, przyznają odwołującym prawo do pobierania dwóch świadczeń emerytalnych.

Skarżąca przywołała uchwałę Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21, LEX nr 3274620, w której przesądzono, że nie ma możliwości pobierania świadczeń emerytalnych z dwóch źródeł oraz odmienny wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, z którego jednoznacznie wynikało, że właściwym jest taki kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (analogicznie dotyczy także policji), który daje możliwość pobierania dwóch emerytur niezależnie od siebie. Identyczne stanowisko w rozpatrywanej sprawie zajął Sąd Okręgowy w Rzeszowie w dniu 22 października 2022 r., IV U 930/20, który stwierdził, że w sytuacji, kiedy występuje brak możliwości obliczania emerytury wojskowej przy uwzględnieniu "cywilnego" stażu emerytalnego, ubezpieczony ma możliwość pobierania dwóch świadczeń z odrębnych systemów ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego. Zasada ta wg. orzeczenia Sądu Okręgowego ma zastosowanie również do emerytury policyjnej, albowiem art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej określający wyjątek od zasady

pobierania jednego świadczenia odnosi się zarówno do emerytów wojskowych i policyjnych.

Skarżąca podniosła, że zarówno w uzasadnieniu uchwały SN z 15 grudnia 2021 r. jak również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 kwietnia 2024 r. przywoływane są orzeczenia i uchwały SN bądź orzeczenia sądów okręgowych lub apelacyjnych, które są niekorzystne dla emerytów mundurowych, np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23 kwietnia 2020 r., II AUa 629/19 (LEX nr 3049613) oraz z dnia 9 września 2020 r., III AUa 33019 (LEX nr 3118421). Pomija lub marginalnie traktuje się te korzystne np. postanowienia SN z dnia 26 sierpnia 2021 r., III USK 234/21 z którego wynika, że zbieg prawa do świadczeń oznacza sytuację, w której jedna osoba spełnia warunki do otrzymania więcej niż jednego świadczenia. Uchwała z 15 grudnia 2021 r. poddaje pod wątpliwość stanowisko SN zawarte w wyroku SN z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, które przejrzyste i jednoznacznie je określa. Na jego podstawie wydano ponad 70 wyroków przez sądy okręgowe i apelacyjne między innymi w wyroku: Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 26 lipca 2019 r., III AUa 1045/18, Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 czerwca 2020 r., III AUa 1019/19 i z dnia 29 lipca 2020 r., III AUa 365/20, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 9 czerwca 2020 r., AUa 110/20, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 19 marca 2020 r., AUa 848/19, Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 maja 2021 r., AUa 489/21. Przykłady można dalej wyliczać. Świadczą one o utrwalonej linii orzecznictwa wynikającej z wyroku SN z dnia 24 stycznia 2019 r.

Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca odwołała się do zarzutów zawartych w podstawach skargi kasacyjnej oraz ich uzasadnienia.

Mając na uwadze powyższe skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania i skierowanie sprawy na posiedzenie jawne oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa rodzi po stronie skarżącego obowiązek określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni

przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykladni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 Nr 13, poz. 5).

W przedmiotowej sprawie nie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa.

W orzecznictwie konsekwentnie prezentowane jest stanowisko, że zasada pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń (art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej) dotyczy również zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w tej ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy. Świadczeniobiorca, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r., uprawniony do renty wojskowej i pobierający to świadczenie, nie może więc jednocześnie pobierać świadczenia powszechnego, mimo że spełnił warunki do jego nabycia i prawo to zostało mu przyznane (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., II UZP 10/09, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 215 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 223/13, LEX nr 1394110; z dnia 8 maja 2012 r., II UK 237/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 91 oraz z dnia 24 maja 2012 r., II UK 261/11, LEX nr 1227967).

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21, OSNP 2022 nr 6, poz. 58), powołując się na obowiązującą w polskim prawie zabezpieczenia społecznego zasadę prawa do jednego świadczenia z tytułu tego samego ryzyka ubezpieczeniowego, zwanej też zasadą niekumulacji świadczeń przysługujących na wypadek spełnienia się ryzyka "starości" w ramach różnych systemów, zarówno ubezpieczenia społecznego jak i zaopatrzenia, Sąd Najwyższy orzekł, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych

świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy).

Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie widzi podstaw do podważenia stanowiska wyrażonego w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21. Istotą uchwał składu powiększonego jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa i choć sama uchwała wiąże w myśl art. 398¹⁷ § 2 k.p.c. tylko w danej sprawie, to jednak jest doniosłym argumentem w wykładni i stosowaniu prawa, czerpiąc również z autorytetu Sądu Najwyższego jako organu wymiaru sprawiedliwości powołanego do zapewnienia zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych.

W treści uzasadnienia kwestionowanej uchwały Sąd Najwyższy uwzględnił także przepisy ustawy zasadniczej w procesie wykładni prawa. Sąd Najwyższy uznał, między innymi, że dla analizy ukształtowanego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zbiegu świadczeń nie ma znaczenia art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż w odniesieniu do wynikającego z tego przepisu prawa do zabezpieczenia społecznego ustawodawca dysponuje dużą swobodą, co potwierdza powołane w wymienionym wyroku orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Uzupełniając wypada więc jedynie stwierdzić, że także Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzjach z dnia 11 grudnia 2018 r. nr 39247/12 (LEX nr 2626955) i nr 41178 (LEX nr 2627060) uznał uprawnienie państwa - strony Konwencji o ochronie praw człowieka do samodzielnego kształtowania systemu zabezpieczenia społecznego, w tym do wprowadzenia zasady wypłaty jednego świadczenia, w myśl której świadczeniobiorcy nie można przyznać jednocześnie dwóch świadczeń. Dlatego ocena budzącej wątpliwości regulacji powinna być dokonywana pod kątem konstytucyjnych zasad równości i sprawiedliwości społecznej. Oceny takiej dokonał Sąd Najwyższy w cytowanej uchwale III UZP 7/21.

Stanowisko to jest akceptowane także w późniejszym orzecznictwie (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 października 2023 r., II USKP 113/22, LEX nr 3616767; z dnia 24 sierpnia 2023 r., III USKP 35/22, LEX nr 3597408; z dnia 12 lipca 2023 r., I USKP 3580375; z dnia 23 maja 2023 r., II USKP 35/22, LEX nr 3561951; z dnia 25 sierpnia 2023 r., III USKP 148/21, LEX nr 3483035; z dnia 9 marca 2022 r., I USKP 75/21, LEX nr 3334645).

Skarżąca formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołała się także na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, ale nie można przyjąć, iż przesłanka ta występuje w rozpoznawanej sprawie. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym - w jej ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona, czego strona skarżąca niestety nie zdołała zrobić. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w stosownym wywodzie prawnym - którego w przedmiotowej skardze niestety zabrakło - wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774; z dnia 22 marca 2016 r., II PK 31/15, OSNP 2017 Nr 10, poz. 127; z dnia 18 sierpnia 2021 r., II PSK 97/21, LEX nr 3325579; z dnia 6 września 2022 r., II USK 667/21, LEX nr 3416129). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2022 r., II USK 716/21, LEX nr 3487761). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem "rażącego", "ewidentnego", "kwalifikowanego" lub "oczywistego", jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość

wydania wadliwego orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazała żadnego przepisu, który w jej ocenie miałby być naruszony w sposób kwalifikowany. Odsyła w tym zakresie do zarzutów zawartych w podstawach skargi kasacyjnej, co jak wskazywano powyżej nie jest dopuszczalne. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Skarżąca nie wykazała zatem potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej, wobec czego Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[I.T.]

[a.ł.]